

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Kommentek és jogi felelősség

Szerző:

dr. Balázsi-Szenderák Szabina

Kézirat lezárva:

Rakamaz, 2024. február 15.

Bevezetés

Az elmúlt évtizedek folyamán az egyének véleményének nyilvánítására alkalmas platformok köre egyre szélesedett. Az internet 90-es években történő látványos növekedésével egyidejűleg a véleménynyilvánítás lehetőségének tárháza is jelentősen kibővült. Az Internet a világ számos pontján történő elérést biztosít és a felhasználók számára anonimitást kínál. A felhasználók a véleményt, információt széles tömegekhez gyorsan, biztonságosan és olcsón tudják eljuttatni. Ez azonban különös veszélyt is rejt magában, hiszen olyan vélemények, információk továbbítására, hozzáférhetővé tételére is alkalmas - ugyanezen széles körben - , amelyek más jogát vagy jogos érdekét sérthetik.

Ennél fogva szükséges annak vizsgálata, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága mint alapvető jog korlátozható-e abban az esetben, ha annak gyakorlása során másik alapvető jogot sért, vagy valamilyen bűncselekményt valósít meg.

Az interneten megjelenő tartalmak közül szakdolgozatomban az interneten közzétett kommentekkel, az általuk megvalósított jogsértéssel, és annak bekövetkezte esetén a felelősség megállapításával szeretnék foglalkozni.

Napjainkban ugyanis sokan névtelenül vagy egy álprofil mögé bújva fogalmaznak meg olyan véleményt, közölnek olyan információt bizonyos közéleti, vagy egyes felhasználókra vonatkozó magánéleti kérdésekben, melyek sértőek, és ezek a sérelmek akár polgári vagy büntetőjogi felelősség megállapításának alapját képezhetik. Figyelemmel azonban arra, hogy a kommentelők beazonosítása sok esetben nem lehetséges, fontos annak vizsgálata, hogy ezen jogsértések elkövetéséért ki vonható felelősségre és hogyan szüntethető meg a jogsértő állapot.

1. Fogalommeghatározás

Az általam feldolgozni kívánt téma teljes körű átláthatóságához elengedhetetlen a dolgozatom elején az alapvető fogalmak tisztázása.

1.1. Internet

Az Internet (Internetworking System) számítógépes hálózatok világhálózata (un. metahálózat), amely behálózza az egész Földet, összekapcsolva kormányzati, katonai, kereskedelmi, üzleti, oktatási, kutatási, és egyéb (pl. nonprofit) intézményeket, valamint egyéni felhasználókat.¹ Az interneten nincs „egy” központi gép. Az internet olyan szerveződése a számítógépeknek és telefonvonalaknak, amelynek bármely pontja képes kapcsolatot teremteni bármely másik pontjával.² Az Internet tömegkommunikációs eszköz, egy a médiumok közül. Az internetet gyakran információs szupersztrádaként emlegetjük. Napjainkban a fejlett világban az információhoz való hozzájutás egyik legfontosabb eszköze lett az Internet.³

Az Internet lehetőséget biztosít a felhasználók számára a hálózaton levő számítógépek szolgáltatásainak igénybevételére, amelyek pl.: a következők lehetnek:

- egyéni vagy csoportos kommunikáció,
- információk keresése, lekérdezése, megjelenítése adott témában,
- fájlok letöltése,
- szórakozás,
- kereskedelmi és üzleti alkalmazások egyéb szolgáltatások.⁴

Az internet egyszerre több szerepet tölt be, kommunikációs eszköz, illetve média rendszer, a tudás terjesztésének eszköze. A számítógép, a digitális objektumok, a hálózatok és a nagysebességű „mindig online állapot” átalakította a nyilvánosság fogalmát és demokratizálta a kommunikációt.⁵

¹ http://users.atw.hu/nagyimi/internet/internet_alapok.html

² Lengyel Tibor: Az internet fogalma és története. <http://www.infoszabo.com/az-internet-fogalma-es-tortenete/>

³ Lassányi Tamás: A véleménynyilvánítás szabadsága az Interneten 1999., <https://mek.oszk.hu/01400/01407/01407.htm>

⁴ http://users.atw.hu/nagyimi/internet/internet_alapok.html

⁵ Szűts Zoltán: Az internetes kommunikáció története és elmélete., https://mediakutato.hu/cikk/2012_01_tavasz/01_internetes_kommunikacio_tortenete/

1.2. Szolgáltató

A dolgozatom fő eleme a komment, vagy hozzászólás. Már az elnevezésből is egyértelművé válik számunkra, hogy ahhoz, hogy egy hozzászólás létrejöhessen szükséges egy adott tartalom elkészítése, és annak kommentelőhöz történő eljutása. Ahhoz, hogy a létrehozójától a hozzászóló harmadik személyhez eljusson az adott tartalom szükséges egy „közvetítő” szereplő, amelyet szolgáltatónak hívunk.

Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény (továbbiakban: Ekertv.) meghatározása szerint szolgáltató: az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó természetes, illetve jogi személy vagy jogi személyiség nélküli szervezet.⁶ Különösen ebbe a körbe tartozik a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (továbbiakban: Mttv.) által meghatározott médiaszolgáltató.⁷

A harmadik személyek általi jogsértő tartalomért való felelősség vizsgálatát nem szabad csak a médiaszolgáltatásokra korlátozni, mivel az kiterjeszthető azokra a tartalomszolgáltatónak minősülő szolgáltatásokra (blogok, weblapok) is, amelyek kommentelési lehetőséget biztosítanak.⁸

1.2.1. Közvetítő szolgáltató

A „közvetítő szolgáltató” elnevezés az információs társadalmi szolgáltatást nyújtó szolgáltatók egy jogszabály által meghatározott csoportjára vonatkozik. A közvetítő szolgáltatók fajtáit az Ekertv. az Elektronikus kereskedelemről szóló irányelvvel azonosan állapítja meg. Közvetítő szolgáltatónak minősül:

- az egyszerű adatátvitelt és hozzáférést biztosító szolgáltató,
- a gyorsítótároló-szolgáltató,

⁶ Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény (továbbiakban: Ekertv.) 2. § k) pont.

⁷ A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (továbbiakban: Mttv.) 203. § 41. pontja szerint Médiaszolgáltató: az a természetes vagy jogi személy, aki vagy amely szerkesztői felelősséggel rendelkezik a médiaszolgáltatás tartalmának megválasztásáért, és meghatározza annak összeállítását. A szerkesztői felelősség a médiatartalom kiválasztása és összeállítása során megvalósuló tényleges ellenőrzésért való felelősséget jelenti, és nem eredményez szükségszerűen jogi felelősséget a médiaszolgáltatás tekintetében.

⁸Pádár Henrietta: A kommentekért való felelősség bírói gyakorlatának evolúciója, http://www.debreceinijogimuhely.hu/archivum/1_2_2018/a_kommentekert_valo_felelosseg_biroi_gyakorlatanak_evolutionja/

- a tárhelyszolgáltató,
- a keresőszolgáltató, valamint
- az alkalmazásszolgáltató.⁹

A közvetítő szolgáltató nem avatkozik bele a tartalom előállításába, azon nem változtat, nem módosítja azt.¹⁰

1.2.2. Tartalomszolgáltató

A tartalomszolgáltató saját maga állít elő és tesz közzé tartalmat, és erre figyelemmel a az általa rendelkezésre bocsátott, jogszabályba ütköző tartalmú információval okozott jogsérelemért, illetve kárért felelősséggel tartozik.¹¹

1.3. Komment

A komment egy weboldalon - hírportálon, blogon, fórumon, közösségi oldalon stb. - az adott honlap tartalomszolgáltatója (a szerkesztőség, a blogger, a socialmedia profil jogosultja) által közzétett tartalomhoz fűzött olvasói hozzászólás. Ahogyan arra már korábban utaltam a hozzászólás önmagában nem létezik, az még ha csak formálisan is, de mindig kapcsolódik az oldalon közzétett tartalomhoz.¹²

A bírói gyakorlat eleinte az online tartalmak által közvetített jogsértések vizsgálatakor a nyomtatott sajtó kapcsán alkalmazott fogalmakkal operált, ezért az online hozzászólásokat az olvasói levelekkel azonosította.¹³ Idővel azonban a bíróságok is elszakadtak a harmadik személyek által közzétett tartalmak olvasói levélként való aposztrofálásától. A kommentek vizsgálata során új és önálló szempontrendszer alakult ki.¹⁴

⁹ Sorbán Kinga: Az internetes közvetítő szolgáltatók kettős szerepe a kiberbűncselekmények nyomozásában Felelősség és kötelezettségek, <https://media-tudomany.hu/archivum/az-internetes-kozvetito-szolgaltatok-kettos-szerepe-a-kiberbuncselekmények-nyomozasaban/>

¹⁰dr. Gurzó Mihály: A szolgáltatók kommentekért való felelőssége, https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/gurzo_mihaly_kommentert_valo_felelosseg%5bjogi_forum%5d.pdf

¹¹dr. Gurzó Mihály: A szolgáltatók kommentekért való felelőssége, https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/gurzo_mihaly_kommentert_valo_felelosseg%5bjogi_forum%5d.pdf

¹² Koltay András: Internetes kapuőrök mint szerkesztők - a kommentek kérdése, In. Görög Márta - Menyhárd Attila - Koltay András: A személyiség és védelme Az Alaptörvény VI. cikkelyének érvényesülése a magyar jogrendszeren belül. Budapest, 2017. www.ajk.elte.hu 214. oldal

¹³Pádár Henrietta: A kommentekért való felelősség bírói gyakorlatának evolúciója, http://www.debrecebijogimuhely.hu/archivum/1_2_2018/a_kommentekert_valo_felelosseg_biroi_gyakorlatanak_evolutionja/

¹⁴uo. mint a ¹³

2. A komment jellemzői

2.1. Kapcsolódó jelleg

A komment fogalmánál kifejtettek szerint az önállóan nem létezik, minden esetben kapcsolódik a közzétett tartalomhoz, ezért az egyik meghatározó jellemzője a kapcsolódó vagy járulékos jelleg. Fontos azonban megjegyezni, hogy kapcsolódás lehet csak formális, ha a hozzászólás tartalmilag nincs összefüggésben az eredeti tartalommal. Ez a formális kapcsolat is megteremti a felelősségre vonás alapját, ugyanis, ha nincs a közzétett tartalom, akkor nincs lehetőség a jogsértő komment létrehozására.

2.2. Névnélküliség

A kommentek egyik lehetséges jellemzője a szerző névtelensége, anonimitása. Az online tartalmakhoz fűzött vélemények általánosságban névtelenül (csak nicknév feltüntetésével) jelennek meg, ezáltal nincs lehetőség a felhasználó közvetlen azonosítására.¹⁵

Az anonimitásnak, illetve a fiktív felhasználónevek használatának azonban vannak előnyei és hátrányai. Az előnyök közé sorolhatjuk, hogy névtelenül vagy álnév mögé bújva az emberek könnyebben nyilvánítanak véleményt. Azonban az anonimitás olyan szabadságot is kínál számukra, melyet kihasználva az emberek olyan dolgokat is meg mernek tenni, amit személyazonosságuk felhasználásával nem, és ez gyakran jogsértésekhez vezet.¹⁶

2.3. Moderálás

A komment lehet moderált vagy nem moderált. Nem moderált komment esetében az adott honlap szolgáltatója csak a hozzászólás lehetőségét biztosítja, de sem annak megjelenése előtt, sem azután nem avatkozik be a folyamatba. Így a jogsértő komment megjelenéséről kizárólag akkor szerez tudomást, ha valaki felhívja rá a figyelmét.¹⁷

¹⁵ Koltay András: Internetes kapuőrök mint szerkesztők - a kommentek kérdése, In. Görög Márta - Menyhárd Attila - Koltay András: A személyiség és védelme Az Alaptörvény VI. cikkelyének érvényesülése a magyar jogrendszeren belül. Budapest, 2017. www.ajk.elte.hu 214. oldal

¹⁶ Bartóki-Gönczy Balázs - Pogácsás Anett: A médiatartalom-szolgáltatásnak nem minősülő internetes tartalomszolgáltatások szabályozása In: Koltay András: Magyar és európai médiajog. harmadik, átdolgozott kiadás Wolters Kluwer Hungary, Budapest 2019. 728. oldal

¹⁷ Koltay András: Internetes kapuőrök mint szerkesztők - a kommentek kérdése, In. Görög Márta - Menyhárd Attila - Koltay András: A személyiség és védelme Az Alaptörvény VI. cikkelyének érvényesülése a magyar jogrendszeren belül. Budapest, 2017. www.ajk.elte.hu 214. oldal

A moderálás esetén - amely lehet előzetes vagy utólagos - a szolgáltató a tartalom szerkesztőjévé válik, ezért ha a szolgáltató előzetesen a közzététel mellett dönt, a hozzászólást a saját szerkesztett tartalmi részévé teszi. Ezzel vállalva a jogsértés lehetséges következményeit is - a polgári jogi felelősséget mindenképpen -, ha pedig maga a szolgáltató a sajtó- vagy médiaszabályozás hatálya alá tartozik, akkor az abból fakadó felelősséget is.¹⁸

3. A kommentek megjelenési formái

Az internetes tartalmakhoz történő hozzászólások formailag nagy változatosságot mutatnak, a legrégebben és leggyakrabban használt formátumok a hagyományos karakterek. Önmagában azonban a betűkarakterek és írásjelek nem alkalmasak érzelmek kifejezésére, ezért egyre elterjedtebbé vált a kommentek során a hangulatjel (emoji) használata, mely nélkül sok esetben a mondanivaló félreérthetővé válik. Az utóbbi években pedig egyre több felhasználó részesíti előnyben az internet világában is az álló- és animált képeket (GIF). Fontos azonban megjegyezni, hogy bármely megjelenési forma alkalmas a jogsértés elkövetésére és ezáltal felelősségre vonás alapját képezheti.

4. A kommentek jogi megítélésének gyakorlati kérdései

4.1. A 2011. január 1-jén hatályba lépő média- és sajtószabályozási normák hatása

A magyar média- és sajtószabályozás két új alapköve, a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (Mttv.), valamint a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (Smtv.) 2011. január 1-jén lépett hatályba. Az Mttv. által létrehozott Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) Médiatanácsa (Médiatanács) nemzetközi szinten is nagy médiavisszhangot váltott ki, és a hazai internetes portálok egy része is aggódva várta 2011. július 1. napját, amikortól kezdve a Médiatanács médiahatósági eljárásokat indíthatott és az Mttv. szerinti szankciókat (185-189. §§) is alkalmazhatott. Az új médiaszabályozás a szerkesztői felelősség szabályain alapvetően nem változtatott, azonban számos internetes újság és hírportál jelentette be, hogy 2011. július 1-jétől megszünteti a kommentelés lehetőségét.¹⁹ Az NMHH szóvivője útján már 2011. július 1. napján igyekezett tisztázni a médiahatóság álláspontját, melyben kifejtette, hogy „nem tartoznak például a blogok a fórumozás és a kommentek

¹⁸ Koltay András: Internetes kapuőrök mint szerkesztők - a kommentek kérdése, In: Görög Márta - Menyhárd Attila - Koltay András: A személyiség és védelme Az Alaptörvény VI. cikkelyének érvényesülése a magyar jogrendszeren belül. Budapest, 2017. www.ajk.elte.hu 216. oldal

¹⁹ Horváth Zsolt: Kommentekért való szerkesztői felelősség. Doktori Műhelytanulmányok 2014.

a médiatörvény hatálya alá, mert a médiatörvény a médiaszolgáltatásokra és a sajtótermékekre vonatkoznak - és az említettek nem tartoznak ezen kategóriákba.”²⁰

4.2. A magyar bírói gyakorlat

Ahogy arról már korábban is szóltam a magyar bírói gyakorlat az online hozzászólásokat az olvasói levelekkel azonosította. A bíróságok értelmezésében a sajtóban megjelent olvasói levél médiatartalomnak minősül, emiatt a sajtó szerkesztői felelősséggel tartozik az abban foglalt jogsértésekért.²¹

Abban az esetben azonban, ha az adott ügy felperese a kommentek tekintetében is személyiségi jogvédelmet kért, a bíróságoknak a szereplők azonosításán túl minősíteniük kellett az alperesi magatartást. Mivel a jogsértés a tartalomszolgáltatótól különböző személy gondolatainak továbbításával valósul meg, a bírói gyakorlat a híresztelés fogalmából indult ki, ami a hírek másokkal széles körben történő továbbadása. A bíróságok ebből arra a következtetésre jutottak, hogy a híresztelés egy tudatos magatartás eredménye, ezért a jogsértő tudatának át kell fognia a jogsértő tényállítást, amelyet saját tudattartalomként kell a nyilvánossággal megosztania.

Erre figyelemmel a kommentek közvetítése nem minősül olyan magatartásnak, amely megalapozza a Polgári Törvénykönyvben rögzített jóhírnév sérelmét, amennyiben a szolgáltató nem tud annak tartalmáról.²²

4.3. Az Alkotmánybíróság 19/2014. (V.30.) „kommenthatározata”

4.3.1. Az elsőfokú bíróság döntése

Az ügy tényállása szerint a felperes ingatlanhirdetések megjelentetését biztosító honlap. Az I. rendű alperes állásfoglalást bocsátott ki a felperes szerződéskötési gyakorlatáról, amelyet az interneten is közzé tett. Az írásban kiemelten közölte, hogy a felperes a fogyasztókat megtévesztő gyakorlatot folytat... Kinyilvánította, hogy az I. rendű alperes akkor is etikátlannak és a tartalomszolgáltatási kódexbe ütközőnek tartja a felperes rosszhiszemű és a felhasználók megtévesztésén alapuló

²⁰ uo. mint a ¹⁹

²¹ Pádár Henrietta: A kommentekért való felelősség bírói gyakorlatának evolúciója, http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/1_2_2018/a_kommentekert_valo_felelosseg_biroi_gyakorlatanak_evolutionja/

²² uo mint a ²¹

gyakorlatát, ha a gyakorlat jogellenességét bíróság nem állapítja meg. A cikkhez különböző kommenteket fűztek, amelyek megtalálhatók a honlapon. Ezek egyikének szövege: „Ez csak nem az a ..., sunyi, szemét, lehúzó cég már megint?”

A II. rendű alperes által üzemeltetett internetes oldalon közzétett cikk gyakorlatilag ismerteti az I. rendű alperes honlapjának közleményét azzal, hogy újabb súlyos lehúzás botrány körvonalazódik az interneten. A közlés változtatás nélkül tartalmazta az I. rendű alperes honlapján közzétett közleményt.

A III. rendű alperes által üzemeltetett internetes oldal állandó rovata a „Tékozló Homár” fogyasztóvédelmi rovat, melyben közzétették az I. rendű alperes közleményét. A felvezetés, amellyel közzétételre: Régi jó ismerősünk az „ingyenes szolgáltatás sunyiban fizetőssé teszek, azután zsarollak” üzleti modellt követő hirdetési oldal. A közzétett közleményhez az egyik kommentelő a következőt írta. „Azért az ilyenek szarjanak sünt és költség az összes bevételüket anyjuk sírjára, amíg meg nem dögölnek”. Egy másik komment szerint „Magas ívű leszarás lesz a vége”, hogy elvben mindenki elítéli ezeket, „De azért mindig van egy csomó csaló”.

A felperes álláspontja szerint az I. rendű alperes közleménye és annak további közlései, valamint az egyes hozzáfűzött kommentek személyiségi jogot sértenek, ezért keresettel fordult a bírósághoz. Kérte annak megállapítását, hogy az I. rendű alperes közleményének megállapításai valótlanok, sértő tartalmúak, ezáltal sértik a felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogait.²³

Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján arra a következtetésre jutott, hogy az I. rendű alperes közleménye nem lépte túl a véleménynyilvánítás alkotmányosan megengedett határait, éles véleményt formál ugyan a honlapok gyakorlatáról, azonban nincs szó szükségtelen gyalázkodásról vagy megalázó kifejezések használatáról.

Az I. és III. rendű alperesek esetében a közleményhez fűzött kommentek kapcsán a bíróság kimondta, hogy a hozzászólások tulajdonképpen az eredeti közleményekhez fűzött olvasói levelekkel esnek egy tekintet alá, szerkesztett tartalomnak minősülnek, ezért azok tartalmáért az érintett alperesek jogi felelősséggel tartoznak. A bíróság szerint az I. rendű alperesnél megjelenő kommentek esetében a

²³ Fővárosi Bíróság P. 21.022/2010/7. ítélete: Személyiségi jog megsértése

„Két szemét ingatlanos oldal”, valamint a „sunyi, lehúzó cég”, kifejezések túllépik a véleménynyilvánítás megengedett határait, kifejezésmódjában indokolatlanul bántónak, sértőnek minősülnek. A III. rendű alperes esetében pedig az a megnyilvánulás, amely az „Azért az ilyenek szarjanak sünt és költség az összes bevételüket anyjuk sírjának, amíg meg nem dögölnek” kifejezés ugyancsak túlmegy a véleménynyilvánítás megengedett határain. Kifejezésmódjában indokolatlanul bántónak, sértőnek és megalázóan minősül, ezért a bíróság ezek tekintetében az I. és III. rendű alperesek felelősségét megállapította.²⁴

4.3.2. A másodfokú bíróság döntése

A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet részben eltérő indokolással helybenhagyta. Az Ítélet tábla elfogadhatónak ítélte azt az alperesi álláspont, hogy a hozzászólások nem minősülnek olvasói levélnek. Megállapította, hogy a sajtójogi gyakorlat alapján az olvasói levelek közlése előzetes szerkesztői szűrés és döntés alapján történik, míg a hozzászólások esetében ilyenre nem kerül sor. Aki regisztrál, jogosult a hozzászólását, véleményét az interneten rögzíteni. Álláspontja szerint ez azonban nem jelenti azt, hogy a honlap tulajdonosa ne tartozna felelősséggel a hozzászólásokban megvalósuló jogsértésekért. Nem értett egyet a másodfokú bíróság azzal, hogy az Ektv. értelmében - mint tárhely-szolgáltatók - csak korlátozott felelősséggel tartoznak, vagyis mentesülnek, amennyiben az Ektv.-ben írt feltételeket betartják, illetve eljárásokat lefolytatják. A perbeli kommentek ugyanis olyan magánjellegű megnyilvánulások voltak, amelyek az Ektv. 1. § (4) bekezdése szerint nem tartoznak a törvény tárgyi hatálya alá. Így a közvetítő szolgáltatóra irányadó szabályok alapján az I. és a III. rendű alperesek nem mentesülhettek. Az adott esetben valamennyi közlés lényegét tekintve a vélemény kategóriájába tartozik, de az elsőfokú bíróság helytállóan különbséget tett az alperesek honlapján megfogalmazott közlések és az I. és a III. rendű alperes honlap-tulajdonosok által lehetővé tett hozzászólások között, és megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy míg az előbbiek beilleszthetők a szabad vélemény-nyilvánítás keretei közé, az utóbbiak közül a meghatározott kommentek jogsértőek. A hírnévrontó közlés lehet közvetlen vagy közvetett, a saját tudomás közlése mellett megvalósulhat a mástól szerzett értesülés továbbadásával, mással való közlésével is, azaz híreszteléssel. A mástól szerzett értesülés közvetítése éppúgy sérti a személy hírnevét, mint a közlő saját állítása. Annak, hogy a kommentek eltávolítása, a honlapról való törlés mikor és milyen

²⁴ Fővárosi Bíróság P. 21.022/2010/7. ítélete: Személyiségi jog megsértése

körülmények alapján történt egy esetleges kártérítés iránti igény érvényesítése során, a felróhatóság alóli kimentést illetően van jelentősége.²⁵

A felülvizsgálati eljárás során a Kúria a felülvizsgálati kérelmet alaptalannak találta, kimondta, hogy a jogerős ítélet helytállóan foglalt állást abban a kérdésben, hogy azzal, hogy az I. és III. rendű alperesek az általuk üzemeltetett honlapon lehetőséget biztosítottak blogbejegyzések megtételére, az ily módon általuk megjelenített tartalom tekintetében nem vonatkoztatható rájuk az Ektv. 2. § 1c) pontja által meghatározott tárhelyszolgáltató korlátozott felelőssége. Ezért nem mentesülhetnek a felperes által a perben a jogsértő közlések miatt objektív jogkövetkezményként érvényesített jogsértés megállapítása alól. Ugyanis, ha az alperesek az internetes oldalukon különböző hozzászólások elhelyezésére ellenőrizetlenül biztosítanak lehetőséget, számolniuk kell azzal, hogy azok között jogsértő közlés is szerepel.²⁶

4.3.3. Az alkotmányjogi panasz és a „kommenthatározat”

A Kúria döntését követően az alperesek alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő, melyben sérelmezték, hogy a bíróságok úgy értelmezték, hogy a jogsértő véleményt tartalmazó hozzászólásnak a honlapján való megjelenésével az indítványozó maga is jogsértést követett el. A bírósági döntések értelmében jogsértő, ha valaki a honlapján ellenőrzés nélkül biztosít lehetőséget hozzászólások elhelyezésére, mivel számolnia kell azzal, hogy közöttük jogsértő közlés is szerepelhet. Álláspontja szerint ezáltal sérül a véleménynyilvánításhoz való jog. Úgy véli, a véleménynyilvánítás szabadságának szükséges és arányos korlátozása, ha a bíróság a jóhírnevet sértő véleménynyilvánításokat jogsértőnek minősíti, viszont aránytalannak tartja, hogy az is felel ezért, aki a közlés tartalmára és megjelentetésére nincs befolyással, kizárólag a közlés megjelentetésére szolgáló eszközt bocsátja rendelkezésre.²⁷

Az Alkotmánybíróság határozatában kimondta, hogy a kommentek nem lehetnek magánjellegű megnyilvánulások; ha azok lennének, nem állhatnának a véleménynyilvánítás szabadságának védelme alatt. A magánközlések nem tartoznak a véleménynyilvánítás szabadsága védett körébe, mert csak meghatározott személyeknek, semmiképpen sem a nyilvánosságnak szánt közlések. A komment,

²⁵ Fővárosi Ítéletábra Pf. 21.129/2011/4.: Személyiségi jog megsértése

²⁶ Kúria Pfv. 20.217/2012/5.: Személyhez fűződő jog megsértése és járulécai

²⁷ 19/2014. (V. 30.) AB határozat: a Kúria Pfv.IV.20.217/2012/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról

amelyet szerzője valamely bárki számára hozzáférhető internetes oldalon tesz közzé, nem tekinthető magánközlésnek; a komment ugyan valóban magánvélemény, de ettől még a nyilvánosságnak szánt közlés.²⁸ Kimondta továbbá, hogy a kommentek lehetnek moderált és nem moderált kommentek. A moderálás azonban nem vezet feltétlenül a felelősségtől való mentesülésre: a moderált komment, ha jogsértő, ugyanolyan jogi következménnyel jár, mintha nem lett volna moderálva. A jogsértés bekövetkezése után minden kommentet közlő oldal helyzete azonos. A kommentek moderálása nem mentesít a jogsértő közlésért való felelősség vagy a helytállás kötelezettsége alól. A jogsértő közleményekért való felelősség független a moderálástól: egyedül a jogsértő közlés tényén alapszik.²⁹

Paczolay Péter Alkotmánybírósági határozathoz fűzött párhuzamos indoklásában rámutatott arra, hogy „indokolt különbséget tenni a beazonosítható személytől származó komment és a névtelen hozzászólás között”. Álláspontja szerint a beazonosítható személy jogsértő hozzászólásának megjelenítéséért kizárólag akkor lehetne felelősségre vonni a moderálást nem alkalmazó honlap üzemeltetőjét - párhuzamosan a komment szerzőjével -, amennyiben „a neki küldött jelzésre nem távolította el a kifogásolt bejegyzést (ún. „notice and take down” kötelezettség). Ha az eltávolítás megtörtént, akkor nem indokolt az üzemeltető felelősségének megállapítása”.³⁰

5. Kitekintés a felelősség megállapítása körében hozott EJEB bírósági döntésekre

5.1. Delfi AS vs. Észtország ügy

A kommentekért való felelősség körében mérföldkőnek számít az EJEB 2015. évben hozott ítélete a Delfi AS vs. Észtország ügyben (továbbiakban: Delfi ügy). A tényállás szerint a Delfi az egyik legnagyobb internetes hírportálnak a tulajdonosa volt, ahol a megjelent cikkek alatt előzetes regisztráció nélkül, névtelenül volt lehetőség hozzászólni. A tulajdonosnak nem állt módjában a kommenteken utólag módosítani, ám automatikus szövegfelismerő programmal, illetve felhasználói jelentések alapján törölni tudta azokat. 2006-ban a hírportálon megjelent egy hír, mely szerint egy komptársaság a szárazföldet a szigetekkel összekötő, Balti-tengeren tervezett jégutat feltörte, ezzel késleltetve az út megnyitását.

²⁸ ua. mint a ²⁷

²⁹ ua. mint a ²⁷

³⁰ dr. Gurzó Mihály: A szolgáltatók kommentekért való felelőssége, https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/gurzo_mihaly_kommentert_valo_felelosseg%5bjogi_forum%5d.pdf

A közölt hírre érkező kommentek durva nyelvezetet és a komptársaság tulajdonosa felé irányuló személyes fenyegetéseket tartalmaztak. A kommenteket a komptársaság hat héttel a megjelenés után, levélben küldött kérésére azonnal törölte a hírportál. A sértett becsületsértés címen a Delfi ellen pert indított, amelyben a Tallini Fellebbviteli Bíróság jogerősen azt mondta ki, hogy azáltal, hogy a hírportál „küldd el a kommented” felirattal a vélemény kifejezésére biztatta olvasóit, nem csak technikai közvetítői funkciót, hanem tartalomszolgáltatói feladatokat is ellátott, emiatt pedig felelőssé tehető az ott elhelyezett tartalmakért. A Tallini Fellebbviteli Bíróság ítéletét az Észti Legfelsőbb Bíróság helybenhagyta. A Delfi az ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő az EJEB-nél arra hivatkozva, hogy Észtország megsértette az Emberi Jogok Európai Egyezménye 10. cikkében deklarált véleménynyilvánítási szabadsághoz való jogát. Az Emberi Jogok Európai Bírósága megállapította a Delfi felelősségét és ítéletében kifejtette, hogy a Delfi által hivatkozott véleménynyilvánítás szabadsága nem sérült és a Delfi szerkesztőként felel a kommentekért, mivel egyrészt gazdaságilag érdekelt abban, hogy hányan olvassák, és kommentelnek egy adott cikkhez, illetve tudhatta, hogy a konkrét cikk milyen reakciókat válthat ki az olvasókból. Ezek mellett a kommentelőknek nem volt jogosultságuk törölni vagy módosítani a kommentjeiket. Az Emberi Jogok Európai Bírósága számításba vette azt is, hogy a sértettnek aránytalanul nehezebb lenne felkutatni a kommentelőket, és közvetlenül tőlük követelni a kártalanítást, mint a portáltól, aki egyébként maga tette nehezebbé a jogsértők azonosítását azzal, hogy semmiféle előzetes regisztrációt nem kívánt meg a kommenteléshez.³¹

5.2. Index és MTE vs. Magyarország ügy

A dolgozatom 4.3. pontjában ismertetett Alkotmánybírósági határozat meghozatalát követően az alperesek az EJEB-hez fordultak annak megállapítását kérve, hogy a nemzeti bíróságok megsértették az Emberi Jogok Európai Egyezménye (továbbiakban: „Egyezmény”) 10. cikkében foglalt véleménynyilvánítási szabadsághoz való jogukat.

Az EJEB döntését a Delfi AS vs. Észtország által kidolgozott szempontokra alapozta. Ennek alapján vizsgálta a kommentek környezetét, a kérelmező társaság által a jogsértő kommentek megelőzése vagy eltávolítása érdekében tett intézkedéseit, a hozzászólások tényleges szerzőinek jogi

³¹dr. Gurzó Mihály: A szolgáltatók kommentekért való felelőssége, https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/gurzo_mihaly_kommentert_valo_felelosseg%5bjogi_forum%5d.pdf

felelősségét, valamint a nemzeti bíróságok eljárásának következményeit a kérelmező társaságra nézve. Ezen szempontok alapján levont konklúzió eredményeként állapította meg az Egyezmény 10. cikkének sérelmét.

A kifogásolt kommentek ugyanis inkább tekinthetőek értékképletnek és véleménynek, mint gyalázkodó ténymegállapításoknak, ezáltal az értesítési-eltávolítási rendszer is megfelelő védelmet jelentett.³²

Az EJEK tehát kimondta, hogy a kommentek tartalma nem valótlan hír állítása, hanem véleménynyilvánítás volt, továbbá azt is rögzítette, hogy önmagában a vulgáris stílustól nem lesz valami jogsértő.

A magyar ügyben hozott döntés nem ellentétes a Delfi-ítélettel, mindössze annak pontosítása a konkrét esetre nézve. A hírportálok a továbbiakban is felelősek a kommentekért, de mindig a konkrét ügy alapján kell eldönteni, hogy a felelősség pontosan mire terjed ki.³³

5.3. *Pihl v. Sweden* ügy

A kommentekért való felelősség körében a *Pihl v. Sweden* ügyben 2017. márciusában hozott ítéletet az EJEK. Az ügy tényállása szerint egy kis svéd nonprofit szervezet honlapján megjelent egy blog, amely Andres Daniel Pihl náci pártban való részvétellel vádolta. A közzétételt követő napon egy névtelen személy kommentálta a bejegyzést, miszerint Pihl úr „több olyan ember szerint is igazi hash-junkie, akikkel beszéltem.”

Míg a blog lehetővé tette a felhasználói megjegyzések közzétételét, tartalmazott egy felelősséget kizáró nyilatkozatot arról, hogy az ilyen megjegyzéseket a közzététel előtt nem ellenőrizték, és hogy kizárólag a hozzászólók felelnek nyilatkozataikért. A hozzászólókat arra is kérték, hogy „tegyenek jó modort és tartsák be a törvényeket”.

³² Pádár Henrietta: A kommentekért való felelősség bírói gyakorlatának evolúciója, http://www.debrecebijogimuhely.hu/archivum/1_2_2018/a_kommentekert_valo_felelosseg_biroi_gyakorlatanak_evolucioja/
³³ dr. Gurzó Mihály: A szolgáltatók kommentekért való felelőssége, https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/gurzo_mihaly_kommentert_valo_felelosseg%5bjogi_forum%5d.pdf

Napokkal később Mr. Pihl arra kérte a szervezetet, hogy azonnal távolítsa el a blogbejegyzést és a megjegyzést, mert abban hamis vádak voltak. A szervezet az értesítés kézhezvételét követő napon eltávolította a tartalmat, és közzétett egy bejegyzést, amelyben elismerte az információk valótlanosságát és nyilvánosan bocsánatot kért. A blogbejegyzés és a megjegyzés eltávolítása ellenére Pihl úr a nevének internetes keresőmotorokban történő keresése révén mégis megtalálta a kifogásolt állításokat. Ennek eredményeként rágalmazásért beperelte a szervezetet. Pihl úr nem tudta megkeresni az eredeti hozzászólókat, ezért nem tudott eljárást indítani velük szemben. A kerületi bíróság azzal utasította el a szervezet ellen indított pert, hogy a nyilatkozatra a szólásszabadságról szóló alaptörvény értelmében mentesség vonatkozott.

Bár a kerületi bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a harmadik fél észrevétele rágalmazó, a szervezetet nem vonta felelősségre azért, mert nem sikerült hamarabb eltávolítani azt a blogjából. A svéd fellebbviteli bíróság helybenhagyta az ítéletet, és a Legfelsőbb Bíróság később elutasította Pihl úr fellebbezését.

Pihl úr kérelmet nyújtott be az EJEB-hez, amelyben azt sérelmezte, hogy az a tény, hogy a svéd jogszabályok megakadályozták abban, hogy a szervezetet felelőssé tegye a rágalmazó megjegyzésért, megsértette a magánélet tiszteletben tartásához való jogát az Emberi Jogok Európai Egyezményének 8. cikke alapján.

Az EJEB először arról döntött, hogy a megjegyzés megfelel-e az Emberi Jogok Európai Egyezmény (továbbiakban: Egyezmény) 8. cikkének védelméhez szükséges komolysági küszöbnek. Ismét kimondta, hogy az Egyezmény 8. cikke értelmében vett „magánélet” fogalma tág fogalom, és kiterjed a személyi identitás számos aspektusára, beleértve a nevét vagy arculatát. Mindazonáltal a Bíróság megismételte, hogy a személyes becsület és jó hírnév elleni támadásnak „el kell érnie egy bizonyos szintű komolyságot, és oly módon kell végrehajtani, amely sérti a magánélethez való jog személyes élvezetét”, mielőtt az Egyezmény 8. cikkével beavatkoznának. Ebben az esetben a Bíróság egyetértett a hazai bíróságok azon megállapításával, miszerint a blogbejegyzéshez fűzött megjegyzés rágalmazó volt a kontextus miatt. Ennek megfelelően megállapította, hogy Pihl úr jogosan hivatkozott az egyezmény 8. cikkének védelmére, de megjegyezte, hogy a hozzászólás nem jelent gyűlöletbeszédet vagy erőszakra való buzdítást.

Az EJEK ismét kimondta továbbá, hogy az egyezmény 8. cikke pozitív kötelezettséget rótt az államokra „olyan intézkedések elfogadására, amelyek célja a magánélet tiszteletben tartásának biztosítása, még az egyének egymás közötti kapcsolatai terén is”. A Bíróság ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a pozitív kötelezettségek kivetéséről eseti alapon kell dönten, miután alaposan mérlegelték a releváns versengő érdekeket, ideértve a véleménynyilvánítás szabadságához való jogot is. Így a jelen ügy alapkérdése az volt, hogy a svéd bíróságok megfelelő egyensúlyt teremtettek-e Pihl úr magánéletének tiszteletben tartása és a szervezet véleménynyilvánítás szabadságához való joga között. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy az egyezmény 8. cikkét nem sértették meg. Arra, hogy a megjegyzés továbbra is megtalálható a keresőmotorokon keresztül, a Bíróság azt is kijelentette, hogy Pihl úr továbbra is jogosult kérni, hogy a keresőmotorok távolítsák el a megjegyzés nyomát.³⁴

5.4. *Tamiz v. United Kingdom* ügy

Végezetül említést kell tennünk a Tamiz v. United Kingdom ügyben 2017. októberében hozott EJEK ítéletről. 2011. évben Tamiz úr, a Thaneti Tanács választási jelöltje egy online bejegyzés tárgyát képezte a „londoni muszlimok” blogon. A bejegyzés sértő megjegyzéseket tartalmazott Tamizről, miután kiderült, hogy a nőekkel kapcsolatos becsmérlő megjegyzéseket tett közzé az interneten. A bejegyzés anonim kommentelők figyelmét vonta magára, ami negyvenhat hozzászólást eredményezett, amelyek közül Tamiz úr nyolcat sértőnek tartott. A megjegyzések olyan kifejezéseket tartalmaztak, mint „ismert droghereskedő”, „az egész családja bűnöző”, „A osztályú gyakorlat”, „erőszakos rasszista”, „hamis menedékjog iránti kérelem”, „ő egy kis kígyó és tudja”. A Google Inc. az Egyesült Államokban bejegyzett vállalat. Internetes blogkiadási szolgáltatást nyújt a Blogger.com-on keresztül, amely egy olyan platform, amely lehetővé teszi, hogy az internet minden felhasználója ingyenesen hozzon létre blogot. Ezen a platformon tették közzé a „London Muslim” blogot. A szolgáltatással való visszaélés bejelentésének egyik módja a Google Inc. által biztosított „Rágalmazás / rágalom / rágalom” lehetőség. Ez a szolgáltatás azonban az Egyesült Államok törvényei szerint működik, amely szerint a rágalmazó anyagokat csak akkor lehet eltávolítani, ha a bíróság rágalmazónak találta. Tamiz úr a szolgálat „Visszaélés bejelentése” funkcióját használta, és jelezte, hogy néhány megjegyzés rágalmazó. Két hónappal később panaszlevelet is küldött magáról a blogról és egy megjegyzéssel a Google UK Ltd-nek (leányvállalatnak), amely ezt követően továbbította a levelet a Google Inc.-nek. Több mint három hónappal később, a Google Inc. továbbította a levelet a

³⁴ <https://globalfreedomofexpression.columbia.edu/cases/pihl-v-sweden/>

blogbejegyzés írójának, aki ezután a hozzászólásokkal együtt eltávolította a blogbejegyzést. Időközben Tamiz úr becsületsértés iránti keresetet nyújtott be a Google Inc. ellen. Az Egyesült Királyság Legfelsőbb Bírósága - az elsőfokú bíróság - úgy döntött, hogy a Google Inc. nem felelős ebben a helyzetben, és a rágalmazás iránti keresetet nem lehet ellene benyújtani. A bíróság először azt értékelte, hogy vannak-e bizonyítékok „valódi és jelentős károkozásra”. Míg a legtöbb észrevételt „puszta vulgáris visszaélésnek” tekintették, a bíróság szerint közülük három vitathatatlanul rágalmazó volt. A második kapcsolódó kérdés az volt, hogy a Google Inc. az angol törvények szerint „megjelenítőnek” tekinthető-e. Ebben az értelemben a bíró először úgy döntött, hogy az ilyen jogi felelősség csak onnan lehetséges, hogy a Google Inc. megkapta Tamiz úr értesítését. Továbbá a bíróság megjegyezte, hogy az értesítés nem változtatta meg a Google Inc. kiadói státuszát, mivel nem foglalt állást a kiadvány megfelelőségével kapcsolatban, és semleges maradt. Annak ellenére, hogy a Google Inc. technikai képességekkel rendelkezik a tartalom eltávolítására, ez nem jelenti azt, hogy a kiadvány szerzőjének vagy engedélyezőjének tekinthető. Így a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy mivel pusztán passzív szerepe volt, a Google Inc. nem tekinthető kiadónak, sőt a közzétételt engedélyezőnek sem a közös jog szerint. A Fellebbviteli Bíróság elutasította Tamiz úr állításait, és többnyire egyetértett a High Court döntésével. A fellebbviteli bíróság azonban más véleményen volt a Google Inc. státusz utáni értesítésével kapcsolatban, és kijelentette, hogy tévesen vélték úgy, hogy a Google Inc. szerepe az értesítést követően tisztán passzív maradt. Ennek ellenére megállapította, hogy a Legfelsőbb Bíróságnak igaza volt a kereset elutasításában, mivel nem volt „valódi és jelentős károkozás”. Ebben az értelemben a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy sok olvasó esélye a megjegyzésekhez való hozzáférésre csekély volt, ami azt jelentette, hogy a fellebbező hírnevének csekély kárt okozott, és „a játék nem érné meg a gyertyát”. Az EJEB emlékeztette a feleket, hogy az egyén jó hírnevét az egyezmény 8. cikke védi, és hogy a tagállamoknak pozitív kötelezettségük van annak hatékony védelmének biztosítására. Mivel a „tisztelet” fogalma nem egyértelmű, és különböző módon védhető, az e kötelezettség teljesítésére szolgáló intézkedések megválasztása a szerződő államok mérlegelési mozgástérébe esik. Az EJEB hangsúlyozta, hogy az internetezők milliói naponta tesznek közzé esetleg sértő vagy akár rágalmazó megjegyzéseket az interneten, de ezeknek a megjegyzéseknek a többsége valószínűleg túl triviális jellegű. Figyelembe véve a kérelmező egyéb lehetőségeit (például rágalmazási eljárás megindítását a blog szerzője (i) ellen és észrevételeit), a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy Tamiz úr követelése nem felel meg a rágalmazási eljárásokhoz szükséges „valós és jelentős kártérítési küszöbnek”. A Bíróság arra a következtetésre

jutott, hogy a nemzeti bíróságok megfelelő egyensúlyi tesztet hajtottak végre, mivel a „valódi és jelentős károkozás” teszt elsődleges célja annak biztosítása volt, hogy az egyezmény 8. és 10. cikke között igazságos egyensúly alakuljon ki.³⁵

Az EJEB döntései alapján kizárólag a súlyos jogsértés (gyűlölködés, fenyegetés, erőszakra buzdítás) alapozza meg a közvetítő szolgáltató felelősségének megállapítását, míg bizonyos jogsértések esetén (pl.: a magánélet megsértése) mentesülhet a felelősség alól. Erre figyelemmel az egyes ügyekben a tartalmi vizsgálat elengedhetetlen annak eldöntéséhez, hogy a kommentben megfogalmazott vélemény megvalósít-e súlyos jogsértést.

6. A jogsértést követő igényérvényesítés során felmerülő problémák

A dolgozatomban eddig kifejtettek alapján kimondhatjuk, hogy az internetes tartalmakhoz fűzött kommentek magánjellegű közlésnek minősülnek, melyek azonban tartalmuktól függően polgári vagy büntetőjogi felelősségre vonás alapját képezhetik. Azonban ahogyan azt a bevezető részben is kiemeltem a hozzászólók sok esetben „névtelenek” vagy egyesek álprofil mögé bújva teszik közzé esetlegesen jogsértő véleményüket. A sérelmet szenvedett fél a jogérvényesítés során azonban nem csak ezzel a problémával találja szembe magát.

A sérelmet szenvedett fél joggal várja el, hogy a jogsértőt felelősségre vonják, de ez sok esetben nem olyan egyszerű, mivel a jogsértő felelősségre vonását a névtelenség mellett tovább nehezíti annak a kérdésnek az eldöntése, hogy mely ország jogát kell alkalmazni az adott ügyben, valamint az ítélet végrehajthatósága is.³⁶

6.1. A „névtelenség”

Az általam elsődlegesen vizsgálni kívánt problémakör a névtelenség vagy anonimitás. Ennek alapját az képezi, hogy az esetek jelentős többségében a hozzászólásnak nem feltétele a hozzászóló személyének beazonosítása, tehát arra bárkinek előzetes regisztráció vagy személyes adatok megadása nélkül lehetősége van. További problémát jelent, hogy még abban az esetben is, amikor a

³⁵ <https://strasbourgobservers.com/2017/11/23/tamiz-v-uk-googles-blog-publishing-service-is-not-liable-for-offensive-comments/>

³⁶dr. Gurzó Mihály: A szolgáltatók kommentekért való felelőssége, https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/gurzo_mihaly_kommentert_valo_felelosseg%5bjogi_forum%5d.pdf

hozzászólás feltétele a hozzászóló személyének beazonosítása, akkor sem kerül ellenőrzésre a megadott adatok valódisága.

Természetesen a névtelenségnek is vannak előnyei, mivel elképzelhető, hogy enélkül bizonyos - nem jogsértő - kommentek meg sem születnének. Az emberek ugyanis „arc- és név” nélkül vagy egy kitalált név mögé bújva bátrabban adnak hangot véleményüknek. Nem mehetünk el azonban szó nélkül az anonimitás hátrányai mellett sem, mivel az „arc- és névnélküliség” visszaélésekhez is vezethet, mert az emberek úgy érzik, hogy ennek köszönhetően nem kell számolniuk az esetleges jogkövetkezményekkel.

A jogérvényesítés szempontjából elsősorban annak van jelentősége, hogy miként fedhető fel a jogsértő valódi személyazonossága. Ennek egyik módja az IP-cím alapján történő visszakeresés: minden internetre csatlakoztatott eszköz (számítógép, tablet, mobiltelefon stb.) rendelkezik egy ún. Internet Protocol (IP) címmel, amely az eszköz beazonosítását teszi lehetővé a hálózaton belül. Ennek azonban az egyik gyenge pontja, hogy kizárólag a jogsértő tartalom feltöltésére használt eszközt tudják beazonosítani, nem a jogsértő személyét.³⁷

A jogsértő személyazonossága megállapításának lehetséges módja a jogsértő személyes adatainak közvetítő szolgáltatóktól történő beszerzése, mivel azok - a köztük lévő szerződéses jogviszony vagy jogszabályi előírás miatt - a szolgáltatók rendelkezésére állnak.³⁸

6.2. A joghatóság

Ahogy arra már a bevezetőmben utaltam az internet a világ számos pontján, akár különböző államokban történő elérést biztosít, ezáltal a joghatóság meghatározása során nehézségek merülhetnek fel.

Nemzetközi elemet tartalmazó ügyekben a joghatóság az államok közötti munkamegosztást jelenti, vagyis azt, hogy melyik állam hatóságai jogosultak eljárni.³⁹ A joghatóság meghatározása az

³⁷ Bartóki-Gönczy Balázs - Pogácsás Anett: A médiatartalom-szolgáltatásnak nem minősülő internetes tartalomszolgáltatások szabályozása In: Koltay András: Magyar és európai médiajog. harmadik, átdolgozott kiadás Wolters Kluwer Hungary, Budapest 2019. 729. oldal

³⁸ uo. mint a ³⁷

³⁹ Martonyi János (szerkesztő bizottság elnöke): Diplomáciai lexikon, a nemzetközi kapcsolatok kézi könyve, Éghajlat Könyvkiadó 2018.

interneten elkövetett jogsértések esetén azért különösen nehéz, mert amíg a ‘valódi’ világban egy tett, egy személy mindig meghatározott fizikai helyhez köthető, addig az internet esetében ez korántsem egyértelmű.⁴⁰

Annak eldöntésére, hogy egy internetes jogvita során, mely akár az ország valamennyi országára vonatkozhat melyik állam bírósága jogosult dönteni, különböző elméletek születtek. Az egyik elképzelhető megoldás szerint az internetes jogsértések esetén annak az államnak a bírósága lenne jogosult eljárni, ahol a jogsértést megvalósító honlapot elektronikus formában tároló szerver található. Egy másik elképzelés szerint a letöltés helye szerinti ország bíróságának kell joghatósággal rendelkeznie, hiszen a jogsértés valójában ott következik be. A harmadik nézőpont szerint a joghatóságot nem a feltöltés, a szerver vagy a letöltés helyéhez érdemes kötni, hanem az elkövető állampolgárságához.⁴¹

Ezen három megközelítésen túl említést kell tennünk az amerikai bíróságok által kidolgozott „aktív-passzív tesztéről” és a hatásteresztéről.

Az Egyesült Államokban a jogszerű eljárás tartalmi elemeit a bírói gyakorlat alakította ki, amely szerint a bíróságnak akkor van joga eljárni a határain kívül elkövetett jogsértés esetén, ha létezik egy ‘minimális kapcsolat’ a fórum és az alperes között.⁴²

A bíróság a minimum kapcsolat létezésének megállapításához egy ún. csúszóskálatesztet (*sliding scale test*) dolgozott ki, amellyel az internetes honlapokat három kategóriába sorolta, azok ‘aktivitása’ szempontjából:

1. *aktívak* az olyan honlapok, melyeken keresztül az alperes üzleti kapcsolatokat létesít a fórum államában - ezekkel szemben mindig megállapítható a joghatóság;

2. *passzívak* azok a honlapok, melyeken az alperes csupán információt helyez el, anélkül, hogy bármilyen szándékolt kapcsolatba lépne a fórum államának lakosaival - ebben az esetben nem

⁴⁰ Bartóki-Gönczy Balázs: Joghatósági kérdések az interneten elkövetett személyiségi jogi jogsértések esetén, <https://media-tudomany.hu/archivum/joghatosagi-kerdesek-az-interneten-elkovetett-szemelyisegi-jogi-jogsertesek-eseten/>

⁴¹ Bartóki-Gönczy Balázs - Pogácsás Anett: A médiatartalom-szolgáltatásnak nem minősülő internetes tartalomszolgáltatások szabályozása In: Koltay András: Magyar és európai médiajog. harmadik, átdolgozott kiadás Wolters Kluwer Hungary, Budapest 2019. 731. oldal

⁴² Bartóki-Gönczy Balázs: Joghatósági kérdések az interneten elkövetett személyiségi jogi jogsértések esetén, <https://media-tudomany.hu/archivum/joghatosagi-kerdesek-az-interneten-elkovetett-szemelyisegi-jogi-jogsertesek-eseten/>

állapítható meg a joghatóság, hiszen a minimális kapcsolat szubjektív tartalmi eleme, hogy az az alperes tudatos tevékenysége nyomán jöjjön létre;

3. a kettő között helyezkednek el az ún. *interaktív* honlapok, amelyek esetében az internetfelhasználónak lehetősége van kapcsolatot létesíteni a host számítógéppel, azaz a honlap üzemeltetőjével - ebben az esetben a joghatóság megállapítása kapcsán az interaktivitás szintjét, valamint kereskedelmi jellegét kell mérlegelni a bíróságnak.⁴³

A bíróságok 2001-től kezdve már egyre ritkábban alkalmazták az „aktív-passzív tesztet”, helyette inkább az ún. hatásteszt alapján vizsgálták, hogy megvan-e a minimális kapcsolat a fórum és az alperes között. A teszt immár nem a honlapot, annak aktív vagy passzív jellegét helyezte fókuszába, hanem azt, hogy ténylegesen milyen hatást fejtett ki adott államban.⁴⁴

Az Európai Unióban a Tanács 2000. december 22-i 44/2001/EK Rendelete (Brüsszel I.) szabályozta közösségi szinten a polgári és kereskedelmi ügyekben felmerülő joghatósági kérdéseket, mely magában foglalta a sajtó útján elkövetett jogsértéseket is. A Brüsszel I. rendelet egyik alapelveként került meghatározásra, hogy a joghatósági szabályoknak nagymértékben kiszámíthatóknak kell lenniük, és azt az elvet kell követniük, hogy a joghatóságot általában az alperes lakóhelye alapozza meg, és a joghatóságnak ezen az alapon mindenkor megállapíthatónak kell lennie, kivéve egyes pontosan meghatározott eseteket, amelyekben a per tárgya vagy a felek szerződéses szabadsága eltérő joghatósági okot kíván meg.⁴⁵

A határozatok szabad mozgásának további megkönnyítése, valamint az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés további megerősítése és további módosítások szükségessége miatt az Európai Parlament és a Tanács 2012. december 12-ei 1215/2012/EU rendeletével (továbbiakban: Rendelet) az alapelvek változatlanul hagyása mellett átdolgozta a Brüsszel I. rendeletet. Az 1215/2012/EU rendelet célja, hogy megkönnyítse az igazságszolgáltatás igénybevételét azáltal, hogy a bíróságok joghatóságára, valamint a tagállamokban, polgári és kereskedelmi ügyekben hozott bírósági határozatok gyors és egyszerű elismerésére vonatkozó szabályokat ír elő.⁴⁶

⁴³ Uo mint a ⁴²

⁴⁴ Bartóki-Gönczy Balázs - Pogácsás Anett: A médiatartalom-szolgáltatásnak nem minősülő internetes tartalomszolgáltatások szabályozása In: Koltay András: Magyar és európai médiajog. harmadik, átdolgozott kiadás Wolters Kluwer Hungary, Budapest 2019. 732. oldal

⁴⁵ a Tanács 2000. december 22-i 44/2001/EK Rendelet preambuluma (11) bekezdés

⁴⁶ https://e-justice.europa.eu/content_brussels_i_regulation_recast-350-hu.do

A Rendelet hatálya kiterjed valamennyi jelentős polgári és kereskedelmi ügýtípusra, tehát a médián keresztül elkövetett, a személyiségi jogok megsértésével okozott károkra is.⁴⁷

A preambulum (15) bekezdésében tartalmazza a Brüsszel I. rendeletben is alapelveként rögzített kiszámíthatósági feltételt a joghatósági szabályok tekintetében, továbbá azt, hogy a joghatóságot általában az alperes lakóhelye alapozza meg. Ugyanúgy rögzíti továbbá, hogy a joghatóságnak ezen az alapon mindenkor megállapíthatónak kell lennie, kivéve egyes pontosan meghatározott eseteket, amelyekben a jogvita tárgya vagy a felek szerződéses szabadsága eltérő kapcsoló tényezőt kíván meg.

48

Általános joghatósági szabályként kimondja, hogy valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető.⁴⁹ Különös joghatóságot állapít meg a jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igényrel kapcsolatos ügyekben, amikor kimondja, hogy ezekben az esetekben valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy perelhető annak a helynek a bírósága előtt, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet.⁵⁰ Azonban sem a Brüsszel I. rendelet sem 1215/2012/EU rendelet nem határozta meg mi is a kár bekövetkezésének helye.

A káresemény bekövetkezésének a helye azonban - különösen az interneten elkövetett jogsértések esetében - gyakorta nem egyetlen földrajzi helyhez köthető, hiszen elválíik egymástól a károkozó tevékenység helye (feltöltés), illetve a kár vagy sérelem bekövetkeztének helye (letöltés).⁵¹

Erre figyelemmel az Európai Bíróságra hárult az a feladat, hogy eldöntse mit is kell a kár bekövetkezésének helye alatt érteni.

⁴⁷ az Európai Parlament és a Tanács 2012. december 12-ei 1215/2012/EU rendelete preambulum (10) bekezdés

⁴⁸ ua. mint a ⁴⁷ preambulum (15) bekezdés

⁴⁹ ua. mint a ⁴⁷ 4. cikk (1) bekezdés

⁵⁰ ua. mint a ⁴⁷ 7. cikk (2) bekezdés

⁵¹ dr. Gurzó Mihály: A szolgáltatók kommentekért való felelőssége,

https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/gurzo_mihaly_kommentert_valo_felelosseg%5bjogi_forum%5d.pdf

Az Európai Unió Bírósága a Mines de potasse d'Alsace ügyben arra a következtetésre jutott, hogy a „káresemény bekövetkezésének helye” kifejezést úgy kell értelmezni, hogy az magában foglalja egyrészt azt a helyet, ahol a kár, másrészt azt a helyet, ahol a kárt okozó cselekmény bekövetkezett.⁵²

A Bíróság a Shevill-ügyben a kommunikációs eszközökön keresztül elkövetett személyiségi jogi jogsértés esetére két alternatív fórumot ismer el, amelyek között a felperes jogosult választani: az egyiket az alperes lakóhelye vagy a kiadó székhelye szerinti államban, ahol a sértett az elszenvedett kár teljes megtérítését kérheti, a másikat pedig abban az államban, ahol az újságot terjesztették, és ahol a felperes kizárólag az említett államban okozott károk megtérítését követelheti.⁵³

Az eDate Advertising és Martinez egyesített ügyben hozott ítéletében a Bíróság új fogalommal bővítette a joghatósági lehetőségeket, amikor kimondta, hogy a sértett a teljes kár megtérítése iránt abban az államban is perelhet, ahol az „érdekeinek a központja” található. Ez általában megfelel a sértett szokásos tartózkodási helyének, azonban olyan tagállamban is lehet, amely nem tekinthető e személy szokásos tartózkodási helyének, mivel más ténykörülmények, mint például a szakmai tevékenység gyakorlása, megalapozhatják az ezen államhoz fűződő, különösen szoros kapcsolat fennállását.⁵⁴

A Bíróság egy 2012. márciusában hozott ítéletében először foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy mi történik akkor, ha az elkövető lakóhelye, tartózkodási helye ismeretlen, ami az interneten elkövetett jogsértések esetében gyakran előforduló jelenség, sőt ezzel egyidejűleg éppen az anonimitás lehetősége miatt még a személyazonosságát is homály fedheti. A vizsgált esetben a német felperes a német bíróság előtt perelte be a holland címmel bejelentett honlap domainnév jogosultját, mivel a jogsértő személyének valós lakóhelye és a szerver helye is ismeretlen volt.

A Bíróság az ítéletében a Brüsszel I. rendelet tágabb értelmezése mellett tette le a voksát.⁵⁵ Az ítélet azért bír jelentőséggel, mivel eszerint a Brüsszel I. rendelet nemcsak azokban az esetekben lesz alkalmazható, amikor a károkozó köztudottan valamely tagállamban rendelkezik lakóhellyel, hanem akkor is, ha a bíróságnak nem rendelkezik információival az elkövető személyazonosságáról, valós

⁵² ua. mint az ⁵¹

⁵³ Bartóki-Gönczy Balázs: Joghatósági kérdések az interneten elkövetett személyiségi jogi jogsértések esetén, <https://media-tudomany.hu/archivum/joghatosagi-kerdesek-az-interneten-elkovett-szemelyisegi-jogi-jogsertesek-eseten/>

⁵⁴ uo. mint az ⁵³

⁵⁵ uo. mint az ⁵³

lakóhelyéről. Ez esetben az alperes lakóhelye szerinti joghatóság nem állapítható meg, aminek következtében a felperes a teljes kár megtérítése iránti igényét csak különös joghatósági szabályok alapján érvényesítheti, azaz abban az államban perelhet, ahol az érdekeinek központja található, vagy ahol a jogsértő tartalmat közzé tevő honlap székhelye található.⁵⁶

Az előbbieken kifejtettek azonban nem azonosak azzal az esetkörrel, amikor egyértelműen megállapítható, hogy az elkövető nem rendelkezik lakóhellyel valamely tagállamban. Erre vonatkozóan ugyanis a Rendelet 6. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy ha az alperes nem rendelkezik lakóhellyel valamely tagállamban, valamennyi tagállam bíróságainak joghatóságát, figyelemmel a 18. cikk (1) bekezdésére, a 21. cikk (2) bekezdésére, valamint a 24. és a 25. cikkekre, az adott tagállam joga határozza meg.⁵⁷

A magyar jogrendszerben a külföldi elemet tartalmazó magánjogi jogviszonyokra a nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvényt rendeli alkalmazni a jogalkotó.

6.3. Az ítélet végrehajthatósága

Amennyiben egy interneten megvalósuló személyiségi jogi jogsértést követően az előző pontban ismertetettek alapján meghatároztuk a joghatóságot, valamint az elbírálás során alkalmazandó jogot és megszületik a döntés, kérdésként merül fel annak végrehajthatósága. A döntések végrehajthatóságának nehézsége abban mutatkozik meg, hogy az egyes államok eltérő védelemben részesítenek bizonyos jogintézményeket, és amennyiben magukra nézve kötelezőnek fogadnának el egy másik országban született ítéletet, esetleg saját joguk ellenében cselekednének.⁵⁸

Erre vonatkozó példaként szeretném említeni a Yahoo!, Inc. v. La Ligue Contre Le Racisme et l'Antisemitisme (LICRA) esetet. Az ügyben a kaliforniai bíróságnak abban kellett állást foglalnia, hogy a párizsi bíróság által hozott - a kifogásolt tartalmak francia állampolgárok számára hozzáférhetetlenné tételét előíró - ítélet az Amerikai Egyesült Államokban végrehajtható-e. A

⁵⁶dr. Gurzó Mihály: A szolgáltatók kommentekért való felelőssége, https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/gurzo_mihaly_kommentert_valo_felelosseg%5bjogi_forum%5d.pdf

⁵⁷ az Európai Parlament és a Tanács 2012. december 12-ei 1215/2012/EU rendelete 6. cikk (1) bekezdés

⁵⁸ Bartóki-Gönczy Balázs - Pogácsás Anett: A médiatartalom-szolgáltatásnak nem minősülő internetes tartalomszolgáltatások szabályozása In: Koltay András: Magyar és európai médiajog. harmadik, átdolgozott kiadás Wolters Kluwer Hungary, Budapest 2019. 734. oldal

kaliforniai bíróság kimondta, hogy az ítélet nem végrehajtható, mivel az sértené az Első Alkotmánykiegészítésben foglalt szólásszabadsághoz való jogot.⁵⁹

Ezen nehézségek miatt az államok az internetes jogsértések ellen egyre inkább a területükön található internetszolgáltatókon keresztül próbálnak fellépni.

Magyarországon ennek példaként említeném az új Büntető Törvénykönyv (2012. évi C. törvény) által bevezetett büntetőjogi intézkedést, az elektronikus adat végleges hozzáférhetetlenné tételét. Az interneten elkövethető bűncselekmények elszaporodottsága és a sértettek nagy száma tette szükségessé egy olyan jogkövetkezmény bevezetését, amely a jogellenes tartalmat hordozó elektronikus adat végleges hozzáférhetetlenné tételére irányul. Mivel indokolt lehet ezt a szankciót akkor is alkalmazni, ha az elkövető egyébként nem büntethető vagy büntethetősége megszűnt, ezért a hatályos Btk. az elektronikus adat végleges hozzáférhetetlenné tételét intézkedésként vezette be.

Ezen intézkedési nem bevezetéséhez szorosan kapcsolódik egy új kényszerintézkedés, az elektronikus hírközlő hálózat útján közzétett adatok ideiglenes hozzáférhetetlenné tételének beiktatása is (Be. LIII. Fejezet). Amennyiben ugyanis olyan közvadra üldözendő bűncselekmény miatt folyik eljárás, amellyel kapcsolatban elektronikus adat végleges hozzáférhetetlenné tételének van helye, és a bűncselekmény folytatásának megakadályozásához szükséges, a bíróság jogosult a kényszerintézkedés elrendelésére.⁶⁰

7. Az interneten közzétett tartalmakért való felelősség kérdése

Tételezzük fel, hogy a jogérvényesítés folyamatában a döntés meghozatala előtt állunk, arra kell megtalálnunk a megfelelő választ, hogy ki és mi alapján felel az interneten közzétett tartalmakért?

Az internet eszköze lehet a médiatartalom-szolgáltatás nyújtásának, de egyéb online tartalom megjelenítésére is lehetőséget ad, amelyekre nem vonatkoznak az Smtv. és az Mttv. rendelkezései, nem tartoznak az Ekertv. hatálya alá, mégsem „jogon kívüli” területről van szó. Amikor valamilyen jogsértés az interneten keresztül kerül megvalósításra (pl.: ha valaki egy közösségi oldalon keresztül

⁵⁹ uo. mint az ⁵⁸ 735. oldal

⁶⁰ Karsai Zita (szerk.): Nagykomentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez

sérti meg más emberi méltóságát), az általános érvényű jogszabályok (Alaptörvény, Btk. Ptk.) rendelkezései alapján kell megítélni a magatartását.⁶¹

7.1. A kommunikációs alapjogok és korlátozhatóságuk

A politikai és társadalmi küzdelmek során a belső és nemzetközi okmányokban megfogalmazást nyertek az ember, a polgár, az állampolgár, a különböző természetes vagy céltudatosan létrehozott emberi közösségek létét, méltóságát, szabadságát, kibontakozását, fejlődését szolgáló jogok. Ezeket a nemzetközi okmányokban és alkotmányokban vagy más alapvető törvényben megállapított jogokat méltán nevezhetjük közös megjelöléssel *alapjogoknak*.⁶²

A nemzetközi szerződések és az alkotmányok rendszere szerint a bennük megfogalmazott jogok a korlátozás lehetősége és feltételei alapján lényegében három csoportra oszthatók:

1. korlátozhatatlan, vagy más néven abszolút jogok és abszolút tilalmak;
2. különleges jogrend idején, időlegesen felfüggeszthető illetve korlátozható jogok;
3. korlátozható jogok, vagyis azok a jogok, amelyek állandó jelleggel, de meghatározott szigorú feltételek mellett törvényi korlátozás alá vehetők.⁶³

Az alapvető jogok elsődleges forrása az Alaptörvény, mely kimondja, hogy az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Egyúttal rendelkezik annak korlátozhatóságáról is, amikor szabályozza, hogy alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.⁶⁴

A dolgozatom témájához szorosan kapcsolódó, Alaptörvényben szabályozott alapjogok:

- emberi méltósághoz való jog⁶⁵

⁶¹ Bartóki-Gönczy Balázs - Pogácsás Anett: A médiatartalom-szolgáltatásnak nem minősülő internetes tartalomszolgáltatások szabályozása In: Koltay András: Magyar és európai médiajog. harmadik, átdolgozott kiadás Wolters Kluwer Hungary, Budapest 2019. 727. oldal

⁶² Lassányi Tamás: A véleménynyilvánítás szabadsága az Interneten 1999., <https://mek.oszk.hu/01400/01407/01407.htm#3>

⁶³ Szegedi Tudományegyetem Közérthetőségi Szócikk Adatbázis, <https://u-szeged.hu/efop362-00007/minden-szocikk/alapjogok>

⁶⁴ Magyarország Alaptörvénye I. cikk (3) bekezdése

⁶⁵ Magyarország Alaptörvénye II. cikk

- jó hírnévhez való jog⁶⁶
- véleménynyilvánításhoz való jog⁶⁷.

Az Alaptörvényen túl a Polgári Törvénykönyvben került rögzítésre, hogy mi minősül személyiségi jogok megsértésének, úgy mint például a becsület és a jóhírnév megsértése, a magántitokhoz és a személyes adatok védelméhez való jog megsértése, a képmáshoz és a hangfelvételhez való jog megsértése.⁶⁸ Ezek azok a jogsértések, amelyek az interneten közzétett kommentek által leginkább elkövethetőek.

Maga a komment viszont az Alaptörvényben, alapjogként megfogalmazott véleménynyilvánítás egyik eszköze. Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.⁶⁹ A véleményszabadság joga alapján mindenkinek egyenlő mértékben, a törvények által meghatározott keretek között joga van véleményének szabad kifejtésére.⁷⁰

A véleménynyilvánítás szabadságának kitüntetett szerepe van az alkotmányos alapjogok között, tulajdonképpen „anyajoga” többféle szabadságjognak, az ún. „kommunikációs” alapjogoknak. Ebből eredő külön nevesített jogok a szólás és a sajtószabadság, amely utóbbi felöleli valamennyi médium szabadságát, továbbá az informáltsághoz való jog és az információk megszerzésének szabadsága.⁷¹

A véleménynyilvánítás szabadsága ugyanakkor nem korlátozhatatlan alapjog. Maga az Alaptörvény rögzíti, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.⁷² A törvény alaptörvényi szinten rögzíti, hogy a véleménynyilvánítási szabadság külső korlátja lehet az emberi méltóság.⁷³ Az Alaptörvény az egyes véleményeket azok érték- vagy igazságtartalmára való tekintet nélkül védelemben részesíti, ez azonban nem jelenti azt, hogy az egyes vélemények tartalmuk alapján ne eshetnének korlátozás alá. A véleménynyilvánítás szabadsága az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatában kitüntetett szereppel bír az alapjogok katalógusában, így a vele szemben mérlegelendő jogokat minden esetben megszorítóan kell értelmezni.⁷⁴

⁶⁶ Magyarország Alaptörvénye VI. cikk (1) bekezdés

⁶⁷ Magyarország Alaptörvénye IX. cikk (1) bekezdés

⁶⁸ A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 2:43. §

⁶⁹ Magyarország Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdés

⁷⁰ Koltay András: A Véleménynyilvánítás szabadsága, http://jak.ppke.hu/uploads/articles/2166539/file/4_3_A%20velemenynyilvanitas_szabadsaga.pdf

⁷¹ 30/1992. (V. 26.) AB határozat

⁷² Magyarország Alaptörvénye IX. cikk (4) bekezdés

⁷³ Magyarország Alaptörvényéhez fűzött Miniszteri Indokolás

⁷⁴ Koltay András: Az Alkotmánybíróság határozata az internetes kommentek polgári jogi megítéléséről Jogesetek Magyarázata 2015/1. - Alkotmányjog

7.2. A kommentek tartalmáért való felelősség

A kommentek kapcsolódhatnak médiatartalomhoz, de egyéb online tartalmakhoz is. Kérdésként merül fel, hogy kommenttel ellátott tartalomért szerkesztői felügyeletet gyakorló felelős-e a tartalomhoz fűzött hozzászólásokért, figyelemmel arra, hogy ilyenkor csak egy interaktív felületet biztosít az olvasók számára, amely felett általában semmilyen szerkesztői befolyást nem gyakorol, a kommentek felett szerkesztői felelősséggel sem bír. Kérdés továbbá, hogy van-e a felelősség szempontjából jelentősége annak, hogy a szerkesztő előzetesen vagy utólag moderálja a kommenteket.⁷⁵

A felelősség megítélésénél az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás nyújtójának a kérdéses tartalomhoz való viszonyát kell megvizsgálni.⁷⁶

Előzetes moderálás esetén döntés születik a tartalom megjelentetéséről vagy meg nem jelentetéséről, tehát a döntéshozó szerkesztői döntést hoz, és abban az esetben, ha közzététel mellett dönt, úgy azt a szerkesztett tartalom részévé teszi. Ezáltal a komment médiatartalommá válik, a sajtótermék részévé, és így kiterjed rá a médiaszabályozás hatálya. (Ez azonban csak azokra a kommentekre igaz, amelyek internetes sajtótermék cikkeihez kapcsolódnak.).⁷⁷

Az Ekertv. célja az elektronikus kommunikációs eszközök útján létrejött magánjogi jogviszonyok alapvető szabályainak meghatározása, illetve az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokhoz kapcsolódó jogi feltételek megteremtése volt.⁷⁸

A törvényben részletesen kidolgozásra került az a felelősség megállapítását és a kimentést megalapozó szabályrendszer, amely szabályozza az interneten közzétett tartalmakért fennálló felelősséget. A törvény tárgyi hatálya azonban nem terjed ki az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás igénybevételével tett magánjellegű közlésekre, ezáltal a kommentekre sem.⁷⁹

⁷⁵ Bartóki-Gönczy Balázs - Pogácsás Anett: A médiatartalom-szolgáltatásnak nem minősülő internetes tartalomszolgáltatások szabályozása In: Koltay András: Magyar és európai médiajog. harmadik, átdolgozott kiadás Wolters Kluwer Hungary, Budapest 2019. 744. oldal

⁷⁶ uo. mint a ⁷⁵

⁷⁷ Koltay András : Az Alkotmánybíróság határozata az internetes kommentek polgári jogi megítéléséről Jogesetek Magyarázata 2015/1. - Alkotmányjog

⁷⁸ Ekertv. Preambulum Miniszteri Indokolás

⁷⁹ Ekertv. 1. § (4) bekezdés

7.2.1. A Szolgáltató és a közvetítő szolgáltató felelőssége

Az Ektv. az információs társadalommal összefüggő szolgáltatók közül különbséget tesz a szolgáltató (tartalomszolgáltató), illetve a közvetítő szolgáltató között, amelyek felelősségét eltérően szabályozza. Míg a tartalomszolgáltató felel az általa rendelkezésre bocsátott jogsértő tartalomért, addig a közvetítő szolgáltató, noha főszabály szerint szintén felelősséggel tartozik az ilyen jellegű információkért, egyrészt nem köteles ellenőrizni az általa csak továbbított, tárolt vagy hozzáférhetővé tett információt, másfelől bizonyos feltételek fennállása a felelősség alóli mentesülését is eredményezi. A tárhelyszolgáltató akkor mentesül a felelősség alól, ha nincs tudomása a tartalom jogsértő jellegéről, továbbá amint erről értesül, haladéktalanul intézkedik annak hozzáférhetetlenné tételéről.⁸⁰ Előállhat azonban olyan helyzet is, amikor egy tartalomszolgáltató egyben a közvetítő szolgáltató kategóriájába is beletartozik. Abban az esetben, amikor egy saját maga által készített tartalomhoz hozzászólások megtételére „felületet” biztosít, úgy az előbbi esetben tartalomszolgáltató, az utóbbi szolgáltatása miatt viszont a közvetítő szolgáltatói státusz illeti meg - és ehhez mérten tartozik felelősséggel a megjelent információkért.⁸¹

Nézzük meg tehát, hogy az Ektv. alapján a kizárólag technikai szolgáltatást végző, közvetítő szolgáltatók felelőssége milyen esetben állapítható meg, és melyek azok a feltételek, amelyek alapján mentesül.

Maga az Ektv. a közvetítő szolgáltatókon belül megkülönbözteti az egyszerű adatátvitel és hozzáférés-biztosító szolgáltatót, a gyorsítótároló szolgáltatót, a tárhelyszolgáltatót, a keresőszolgáltatót, az alkalmazásszolgáltatót és a videómegosztóplatform-szolgáltatót.

A törvény miniszteri indokolása az *egyszerű adatátvitel és hozzáférés-biztosító szolgáltatótevékenységét* egyszerű adatátvitelnek minősíti, mely a felhasználó által meghatározott információ távközlési hálózaton való továbbítását vagy a távközlési hálózathoz való hozzáférés biztosítását jelenti. Ez a tevékenység automatikus és passzív, technikai jellegű közreműködés az információ továbbításában.⁸²

⁸⁰ Koltay András : Az Alkotmánybíróság határozata az internetes kommentek polgári jogi megítéléséről Jogesetek Magyarázata 2015/1. - Alkotmányjog

⁸¹ uo. mint a ⁸⁰

⁸² Ektv. 8. §-ához fűzött miniszteri indokolás

Éppen erre figyelemmel az internethozzáférést biztosító közvetítő szolgáltató mentesülésének három esetkörét szabályozza a jogalkotó. Mentesi a felelősség alól, ha nem ő kezdeményezi az információ továbbítását, ha nem ő választja meg a továbbítás címzettjét és ha nem ő választja ki a továbbított információt, illetve azt nem módosítja.⁸³

A *gyorsítótároló-szolgáltató* szintén egy technikai jellegű szolgáltatást végez annak érdekében, hogy az információ továbbításának sebességét növelje. Figyelemmel arra, hogy ez egy automatikus tevékenység (a gyakran lekérdezett információkról történő másolat átmeneti tárolása és folyamatos frissítése), a szolgáltató rendszerint nem ismeri az információ tartalmát. Ennek alapján nem felel a szolgáltató az információ közbenső és átmeneti jellegű automatikus tárolásával okozott kárért:

- ha nem változtatja meg az információt,
- a tárolt információhoz való hozzáférés megfelel az azzal szemben támasztott feltételeknek,
- az információ frissítése megfelel a széleskörűen elismert és alkalmazott információfrissítési gyakorlatnak,
- a közbenső tárolás nem zavarja meg az információ felhasználásával kapcsolatos adatok kinyerésére szolgáló, széleskörűen elismert és alkalmazott technológia jogszerű használatát,
- és a szolgáltató haladéktalanul eltávolítja az általa tárolt információt vagy nem biztosítja az ahhoz való hozzáférést, amint tudomást szerzett arról, hogy az információt az adatátvitel eredeti kiindulási pontján a hálózatról eltávolították, vagy az ahhoz való hozzáférés biztosítását megszüntették, illetve, hogy a bíróság vagy más hatóság az eltávolítást vagy a hozzáférés megtiltását elrendelte.⁸⁴

A *tárhelyszolgáltató és a keresőszolgáltató* felelősség alóli mentesülését külön szakaszokban szabályozza a törvény, ugyanakkor mindkét szolgáltató esetében ugyanazon feltételek fennállását követeli meg. Ezen feltételek pedig, hogy a szolgáltatónak nincs tudomása az információval kapcsolatos jogellenes magatartásról, vagy arról, hogy az információ bárkinek a jogát vagy jogos érdekét sérti. Ezen túlmenően a mentesüléshez megköveteli, hogy abban az esetben, ha tudomást szerez a jogellenes magatartásról, vagy a jogsértésről, haladéktalanul intézkednie kell az információ eltávolításáról vagy annak hozzáférhetetlenné tételéről.⁸⁵ Rögzítésre került azonban egy mentesülést

⁸³ Ekertv. 8. § (1) bekezdés

⁸⁴ Eker. tv. 9. §

⁸⁵ Eker. tv. 10-11. §

kizáró formula ezen szolgáltatók vonatkozásában, ugyanis nem mentesülnek a felelősség alól abban az esetben, ha az igénybe vevő a szolgáltató megbízásából vagy utasításai alapján cselekszik.⁸⁶ Ennek célja az volt, hogy a szolgáltató az ő megbízásából közreműködő személyeken keresztül ne tudja kijátszani a felelősségi szabályokat. Ezek alapján tehát megállapítható, hogy a jogalkotó korlátozott felelősséget telepít ezen közvetítő szolgáltatókra.

A jogszabály az információtovábbítással elkövetett a szerzői- és iparvédelmi jogi jogsértések esetére a gyorsítótároló-, a tárhely- és a keresőszolgáltató vonatkozásában speciális mentesülési feltételként fogalmazza meg, hogy abban az esetben nem felel a szolgáltató, ha lefolytatja a törvényben meghatározott értesítési-eltávolítási eljárást.

7.2.2. Értesítési-eltávolítási eljárás

Az előzőekben említett szerzői- és iparvédelmi jogi jogsértések esetére a jogalkotó bevezette az értesítési-eltávolítási eljárást. Ezen eljárás lényege abban áll, hogy amennyiben a továbbított információ a jogosult szerzői- vagy iparvédelmi jogát sérti, felhívhatja a szolgáltatót a jogsértő információ eltávolítására. A szolgáltató az értesítés átvételétől számított 12 órán belül köteles intézkedni az információ eltávolítása vagy hozzáférhetetlenné tétele iránt és egyúttal fel kell tüntetnie, hogy az eltávolítás kinek a jogsértést állító értesítése alapján történt. További kötelezettsége a jogsértő információt biztosító igénybe vevőt 3 munkanapon belül írásban tájékoztatni az eljárásról.⁸⁷ Ezt követően az igénybe vevő 8 munkanapon belül kifogással élhet. Abban az esetben, ha az igénybe vevő nem él kifogással vagy a jogsértést elismeri, úgy a szolgáltató köteles fenntartani a hozzáférhetetlenné tételt (törlést). Kifogás benyújtása esetén a szolgáltató annak átvételét követően haladéktalanul köteles az információt újra hozzáférhetővé tenni, és erről a jogosultat a kifogás megküldésével értesíteni. Ezáltal az ellenérdekű felek már azonosíthatóvá válnak egymás számára.⁸⁸

A jogszabály ezen eljárást, annak meghatározott lépéseivel együtt kötelezőként írja elő a szolgáltató számára, annak lefolytatása során tehát nincs mérlegelési lehetősége.

⁸⁶ Eker. tv. 12. §

⁸⁷ Eker. tv. 13. § (4) bekezdés

⁸⁸ Értesítési-eltávolítási eljárás folyamatábrája az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény (EKT.) 13.§-a alapján <https://www.iszt.hu/app/uploads/2020/06/ertesit-eltavolit-folyamat.pdf>

7.3. A „social media” platformokon megjelenő kommentekért való felelősség vizsgálata

Napjainkban egyre nagyobb szerepet töltenek be és egyre több felhasználót csoportosítanak a „social media” platformok, azaz a közösségi oldalak. A „social media” fogalmának meghatározása során kétféle megközelítés létezik. Van egy tágabb értelmezés, mely szerint „social media” körébe tartozik minden olyan szolgáltatás, amely a felhasználóknak lehetőséget biztosít bármilyen tartalom közzétételére. Míg a szűkebb értelmezés szerint csak azok a szolgáltatások tartoznak ide, amelyek jellemzője egy nyilvános profil felépítése olyan rendszerben, amelynek felhasználói tartósan össze vannak kapcsolva, az információcsere rengeteg felhasználó között lehetséges és a rendszer lehetővé teszi ezen felhasználók kommunikációját, valamint a felhasználók kontaktlistája látható és megosztható a rendszeren belül.⁸⁹ Ezen jellemzők alapján kizárólag a közösségi oldalak sorolhatóak a közösségi média fogalma alá.

Az előzőek alapján egyértelműen kijelenthetjük, hogy a közösségi oldalakon közzétett információk, és az ahhoz fűzött kommentek magánjellegű közlésnek minősülnek. Ahogy azt már a dolgozat 7.2. pontjában leírtam az Eker. tv. tárgyi hatálya nem terjed ki a magánjellegű közlésekre, ezért annak vizsgálata céljából, hogy ki felel a közösségi oldalon közzétett információhoz fűzött jogsértő kommentekért a Szegedi Törvényszék egyik ilyen ügyben hozott döntését szeretném ismertetni.

Az ügy tényállása szerint az alperes a Facebook közösségi oldalon közszereplői profilt hozott létre. A felperes által működtetett hírportálon egy az alperesre mint polgármesterre vonatkozó hír jelent meg, melyre reflektálva az alperes a Facebook profilján közzétett tartalomban a következőket tette közzé: „Ennyit ezekről a magukat újságíróknak nevező, hangulatkeltő szennycsatorna-töltelékekről...” A facebook bejegyzéshez több hozzászólás érkezett, közülük az egyik kifogásolt komment: „Először talán az idióta újságírót lelőni, ha lehetne! Mindig van egy-két szarkavaró közöttük”. A felperes keresetében kérte a bíróságot, állapítsa meg, hogy az alperes a Facebook oldalán a saját, valamint a kommentelői nyilatkozatokkal megsértette a becsületét. Keresetét azzal indokolta, az alperes által a Facebookon közzétett link alapján a felperes személye bárki által beazonosítható, ezért egyértelmű, hogy a becsületsértő kijelentések, amelyek egyrészt az alperestől, másrészt a kommentelőktől származnak, reá vonatkoznak. A véleménynyilvánítás szabadságának

⁸⁹ Kovács Andrea Közzései média jogi minősítésének lehetőségei, https://birosag.hu/sites/default/files/2019-03/dijazott_dolgozatok_-_mailath_gyorgy_tudomanyos_palyazat_2018.pdf

korlátot szab az, ha a vélemény kifejezésmódjában túllépi a szabad véleménynyilvánítás megengedett alkotmányos határait, ennek az emberi méltóságból fakadó személyiségvédelem a korlátja. A Facebookon megjelent tartalomért az alperes szerkesztői felelősséget visel, jogsértő, ha valaki honlapján ellenőrzés nélkül biztosít lehetőséget hozzászólások elhelyezésére.

Az alperes ellenkérelmében előadta, hogy a felperes személye nem ismerhető fel, két internetes portál cikkét linkelte be és leírta véleményét az abban foglaltakról. Az írásmű szerzője nincs feltüntetve. A felperes egyebekben közszereplő és a tevékenységére vonatkozó kritikát még akkor is tűrni köteles, amennyiben az éles hangú, túlzó, felfokozott érzelmeket tükröz. A közszereplői minőséget megalapozza a hírportál üzemeltetése, amely alkalmas a politikai közvélemény feladatszerű alakítására. A Facebookon mások által közzétett szavakért az alperest felelősség nem terheli, miután nem tartalomszolgáltató, ezért az Ektv. rendelkezései reá nem vonatkoznak. A sérelmezett és az alperestől származó kifejezés nem lépi túl a megengedett véleménynyilvánítás határait.⁹⁰

A bíróság ítéletében megállapította, hogy a magáncélú közlések, honlapok, blogok, közösségi portálok nem kezelhetők együtt a tömegek tájékoztatását vagy szórakoztatását célzó internetes újságokkal, hírportálokkal. Jelentős különbség van a közösségi oldalak és a tisztán vélemény oldalak között (pl. Facebook, blogszféra stb.). Ez utóbbiaknak nincs szerkesztőjük és ezért nem is lépnek fel tájékoztatási vagy hasonló igénnyel: céljuk az internetes közösségbe tartozók közötti eszmecsere, egyáltalán a kommunikáció lehetőségének a biztosítása. A bíróság úgy ítélte meg, hogy a blogok és közösségi oldalak közelebb állnak a VI. cikkben védett magánközlésekhez, mert az ezekben foglalt közlésekhez csak a közlő személye által meghatározott (zárt számú) felhasználó jut hozzá (ismerőse), akinek ő megengedi. Ugyanakkor kiemelte, a közszereplők, intézmények Facebook-oldalai ehhez képest kivételek. A bíróság ebből arra a következtetésre jutott, hogy miután az alperes kifejezetten és általa is kinyilvánítottan közszereplőként működteti Facebook profilját (oldalát), ezért az ott megjelent kommentekre irányadók a 19/2014. (V.30.) AB határozatban az internetes tartalomszolgáltatókkal kapcsolatban kifejtett felelősségi szabályok, azaz az alperes a bejegyzéseihez fűzött kommentek vonatkozásában nem mentheti ki felelősségét arra hivatkozva, hogy azok a közlések nem tőle származnak.⁹¹

⁹⁰ Szegedi Törvényszék P. 20.528/2015/10., Személyiségvédelmi igény érvényesítése

⁹¹ ua. mint a ⁹⁰

Meg kell azonban jegyezni, hogy az ítéletben foglaltakkal ellentétben a 19/2014. (V.30.) AB határozat azt mondta ki, hogy jelentős különbség van az internetes oldal üzemeltetője által szerkesztett, és ekként tartalmi egységet alkotó (tartalom)szolgáltatás és a közösségi oldalak között (például Facebook). Ez utóbbiaknak nincs szerkesztőjük, céljuk az internetes közösségbe tartozók közötti eszmecsere, egyáltalán, a kommunikáció lehetőségét biztosítani. Ezek vagy csak a közösségbe tartozók (regisztráltak, belépők) számára érhetők el, vagy ettől függetlenül nem alkotnak egységet, és lényegük szerint senki nem szerkeszti őket. Ezek éppen szerkesztetlen, spontán közösségi oldalak. A közösségi oldalak közelebb állnak a VI. cikkben védett magánközlésekhez, mert az ezekben foglalt közlésekhez csak a közlő személy által meghatározott (zárt számú) felhasználó jut hozzá (ismerősök), akiknek ő megengedi. (A közszereplők, intézmények Facebook-oldalai ehhez képest kivételek.) Az ilyen oldalakra az előbb kifejtettek nem érvényesek, így róluk e határozatban az Alkotmánybíróság nem foglalt állást.⁹²

Megállapítható tehát, hogy az Alkotmánybíróság nem foglalt állást a közösségi oldalakra vonatkozóan. A Szegedi Törvényszék azonban ítéletében a közszereplőket a Facebook oldaluk vonatkozásában tartalomszolgáltatónak minősíti.⁹³

Az előzőekben ismertetettek alapján azt kell átgondolni, hogy egy személyes közösségi oldal fenntartója az Ekertv-ben meghatározott szolgáltatónak minősíthető-e. A következő kérdés, hogy másképp minősül-e egy közszereplő közösségi oldala. Fontos megjegyezni azt, hogy a közösségi oldal lehetőséget biztosít mindenkinek arra, hogy a posztja alatt engedélyezze vagy letiltsa a kommentelés lehetőségét, illetve bármikor törölhesse a hozzászólásokat. Ennek alapján az állapíthatnánk meg, hogy az oldal kezelője kvázi közvetítő szolgáltatónak minősül, melyből az következik, hogy ha értesül arról, hogy valaki az oldalán jogsértő megjegyzést tesz közzé, ahhoz, hogy mentesüljön a felelősség alól, azt az Ekertv-nek megfelelően haladéktalanul el kell távolítania. Azt azonban fontos leszögezni, hogy a tárhelyszolgáltatónak jelen esetben nem az oldal felhasználója, hanem a közösségi oldal üzemeltetője (pl.: Facebook, Instagram...) minősül. A hatályos jogszabályok azonban nem az ellenőrzés lehetőségét, hanem szolgáltatást vették alapul a felelősségi szabályok megalkotása során, ezért nincs jelentősége a jogsértő komment közösségi oldal felhasználója által történő

⁹² 19/2014. (V.30.) AB határozat

⁹³ Szigeti Tamás - Simon Éva: A hozzászólás szabadsága: a közvetítő szolgáltatói felelősség aktuális kérdéseiről. http://epa.oszk.hu/02300/02334/00071/pdf/EPA02334_fundamentum_2016_02-04_113-124.pdf

eltávolításnak, hiszen valójában ő nem minősül közvetítő szolgáltatónak. Erre figyelemmel azonban a jogi helyzete is tisztázatlan marad.⁹⁴

Ahhoz tehát, hogy eldönthessük, hogy valakinek fennáll-e a felelőssége a közösségi oldalon más által közzétett jogsértő hozzászólásért, több kérdést kell tisztázni. Az első és legfontosabb kérdés, hogy a közösségi oldal beilleszthető-e az Ekertv. rendszerébe. A közösségi oldalak vonatkozásában a következők állapíthatóak meg: a közösségi oldal üzemeltetője az Ekertv-ben megjelölt fogalom alapján tárhelyszolgáltatónak minősül, a közösségi oldal felhasználója az általa közzétett bejegyzései vonatkozásában tartalomszolgáltatónak számít, azonban a bejegyzéseihez fűzött kommentek tekintetében nem meghatározható a minősége.

Ahogy az korábban is kifejtettem mivel a felhasználónak lehetősége van a hozzászólások törlésére, így kvázi közvetítő szolgáltatói szerepet tölt be. Összegezve a közösségi oldalakon történő a jogsértő hozzászólások eltávolítása elvárható a szolgáltatótól, de sem polgári jogi, sem büntetőjogi felelősség megállapításának nem lehet alapja önmagában az a tény, hogy a sérelmet szenvedett fél nem tudja megtalálni az anonim kommentelőt. A végső megállapítás tehát az, hogy az információtovábbítás ezen új formáinak megfelelően szükségessé vált a felelősségi szabályok aktualizálása, melynek során különös figyelmet kellene fordítani az elmúlt éveken kialakult és egyre népszerűbbé váló véleménynyilvánítási szokásokra.⁹⁵

⁹⁴ Szigeti Tamás - Simon Éva: A hozzászólás szabadsága: a közvetítő szolgáltatói felelősség aktuális kérdéseiről. http://epa.oszk.hu/02300/02334/00071/pdf/EPA02334_fundamentum_2016_02-04_113-124.pdf

⁹⁵ uo. mint ⁹⁴

Összegzés

Azt gondolom, hogy kijelenthetjük, hogy az elmúlt években az internet mint információ forrás és kommunikációs eszköz az életünk elválaszthatatlan részévé vált. Az információszerzés egyik legkedveltebb eszköze, figyelemmel arra, hogy a keresőoldalak segítségével ingyenesen, rendkívül gyorsan és nagyon széles körben tudunk hozzájutni az általunk keresett információhoz, mely segítséget nyújthat a munkavégzés, a tanulás, de akár a családi életünk során is. Az elmúlt években - és kiemelten az elmúlt egy évben - még ettől is jelentősebb funkciót tölt be az internet a kommunikáció terén. A közösségi oldalak, az ingyenes hang- és videóhívásokat biztosító internetes alkalmazások (pl.: skype, messenger, viber...) népszerűsége egyre csak növekszik.

Azonban az internet nagy népszerűségének és széles körben történő felhasználásának árnyoldalai is vannak, mivel a jogsértések számára is színteret biztosít. Gondolhatunk itt többek között interneten útján elkövetett bűncselekményekre (pl.: rágalmazás), de ami talán ettől gyakoribb és általánosabb az a személyiségi jogok megsértése. Ennek alapvető okát abban látom, hogy a felhasználók jelentős százaléka nincs tisztában azzal, hogy a véleménynyilvánításnak milyen határai vannak, és eszébe sem jut, hogy az általa közzétett tartalommal, hozzászólással bármilyen jogsértést követne el. „Ignorantia iuris non excusat”, azaz a törvény nem tudása nem mentesít elv alapján azonban ez nem lehet akadálya a felelősségre vonásnak.

A jogsértések elkövetésén túl további hátrányát a személyes emberi kapcsolatokra gyakorolt hatásában látom. Az emberek jelentős része inkább az internet által nyújtott szolgáltatásokon keresztüli kommunikációt részesíti előnyben, és ezáltal az emberi kapcsolatok egyre inkább felszínessé válnak.

Azt azonban nem vitatom, hogy az internet által nyújtott előnyök messze meghaladják a hátrányokat, azonban ahhoz, hogy ez hosszútávon is fenntartható legyen tudatosabb internet felhasználásra és felhasználókra van szükség.

Forrásjegyzék

Felhasznált irodalom

- Bartóki-Gönczy Balázs - Pogácsás Anett: A médiatartalom-szolgáltatásnak nem minősülő internetes tartalomszolgáltatások szabályozása In: Magyar és európai médiajog (szerk.: Koltay András Harmadik átdolgozott kiadás Wolters Kluwer Hungary, Budapest, 2019.
- Bartóki-Gönczy Balázs: Joghatósági kérdések az interneten elkövetett személyiségi jogi jogsértések esetén - Különös tekintettel az európai és amerikai gyakorlatra. In Medias Res 2012/1
- Horváth Zsolt: Kommentekért való szerkesztői felelősség Doktori Műhelytanulmányok 2014.
- Koltay András: Internetes kapuőrök mint szerkesztők - a kommentek kérdése, In. Görög Márta - Menyhárd Attila - Koltay András: A személyiség és védelme Az Alaptörvény VI. cikkelyének érvényesülése a magyar jogrendszeren belül. Budapest, 2017. www.ajk.elte.hu
- Koltay András: Az Alkotmánybíróság határozata az internetes kommentek polgári jogi megítéléséről. Döntvénytár - Jogesetek Magyarázata 2015/1. - Alkotmányjog
- Nádori Péter: Kommentek a magyar interneten: a polgári jogi gyakorlat, In Medias Res, 2012/2.
- Lassányi Tamás: A véleménynyilvánítás szabadsága az Interneten 1999., <https://mek.oszk.hu/01400/01407/01407.htm>
- Martonyi János (szerkesztő bizottság elnöke): Diplomáciai lexikon, a nemzetközi kapcsolatok kézi könyve, Éghajlat Könyvkiadó 2018.
- Karsai Zita (szerk.): Nagykomentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez

- Görög Márta - Menyhárd Attila - Koltay András (szerkesztők): A személyiség és védelme Az Alaptörvény VI. cikkelyének érvényesülése a magyar jogrendszeren belül 2017., http://real.mtak.hu/98868/1/Gorog_Menyhard_Koltay_Szemelyiseg-Koltayfejezet.pdf

Magyar nyelvű internetes cikkek, hivatkozások

- http://users.atw.hu/nagyimi/internet/internet_alapok.html
- Sorbán Kinga: Az internetes közvetítő szolgáltatók kettős szerepe a kiberbűncselekmények nyomozásában Felelősség és kötelezettségek, <https://media-tudomany.hu/archivum/az-internetes-kozvetito-szolgaltatok-kettos-szerepe-a-kiberbuncselekmények-nyomozasaban/>
- dr. Gurzó Mihály: A szolgáltatók kommentekért való felelőssége, https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/gurzo_mihaly_kommentert_valo_felelosseg%5bjogi_forum%5d.pdf
- <https://globalfreedomofexpression.columbia.edu/cases/pihl-v-sweden/>
- <https://strasbourgobservers.com/2017/11/23/tamiz-v-uk-googles-blog-publishing-service-is-not-labile-for-offensive-comments/>
- https://e-justice.europa.eu/content_brussels_i_regulation_recast-350-hu.do
- Szegedi Tudományegyetem Közérthetőségi Szócikk Adatbázis, <https://u-szeged.hu/efop362-00007/minden-szocikk/alapjogok>
- Koltay András: A Véleménynyilvánítás szabadsága, http://jak.ppke.hu/uploads/articles/2166539/file/4_3_A%20velemenynyilvanitas_szabadsaga.pdf
- Lengyel Tibor: Az internet fogalma és története. 2015. november 30. Informatika a Szabó Gyula Alapiskolában 5. szám. <http://www.infoszabo.com/>

- Szűts Zoltán: Az internetes kommunikáció története és elmélete. Médiakutató 2012. tavasz
- https://mediakutato.hu/cikk/2012_01_tavasz/01_internetes_kommunikacio_tortenete/
- Pádár Henrietta: A kommentekért való felelősség bírói gyakorlatának evolúciója Debreceni Jogi Műhely, 2018. évi (XV. évfolyam) 1-2. szám (2018. július 8.)
http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/1_2_2018/a_kommentekert_valo_felelosseg_biroi_gyakorlatanak_evolutioja/
- Tatár Attila: A tárhelyszolgáltatók körében felmerülő felelősségi kérdésekről, 2018.,
https://nmhh.hu/dokumentum/203063/Tatar_Atila_A_tarhelyszolgaltatok_koreben_felmerulo_felelossegi_kerdesekrol.pdf
- Kovács Andrea: Közösségi média jogi minősítésének lehetőségei,
https://birosag.hu/sites/default/files/2019-03/dijazott_dolgozatok_-_mailath_gyorgy_tudomanyos_palyazat_2018.pdf
- https://mte.hu/dokumentumok/mte_komment_kutatas.pdf
- <https://juratus.elte.hu/ki-felel-az-internetes-kommentekert/>
- Értesítési-eltávolítási eljárás folyamatábrája az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény (EKT.)13.§-a alapján <https://www.iszt.hu/app/uploads/2020/06/ertesit-eltavolit-folyamat.pdf>
- Szigeti Tamás - Simon Éva: A hozzászólás szabadsága: a közvetítő szolgáltatói felelősség aktuális kérdéseiről.
- http://epa.oszk.hu/02300/02334/00071/pdf/EPA02334_fundamentum_2016_02-04_113-124.pdf